

SkillFoster (Heritage Matters: Fostering Cultural Awareness and Professional Development)

СИЛАТА НА ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА: ИСТОРИИ НА КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ, РАЗКАЗАНИ ОТ СТУДЕНТИ

**/ КОНКУРС И ОБУЧЕНИЕ С ПРАКТИЧЕСКО ПРИЛАГАНЕ НА ФОРМИРАНИТЕ ЗНАНИЯ
И УМЕНИЯ ПРИ ИНТЕРПРЕТИРАНЕТО И РАЗКАЗВАНЕТО НА ИСТОРИИ НА
КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ /**

Проф. д.н. Иван Кабаков

1. УВОД

*Интерпретацията „вдъхва“ живот на културната ценност, като тълкува и разкрива смисъла на нейното съдържание. Интерпретирането на културни ценности, които са носители на памет и са част от културното наследство, добавя допълнителни изисквания, свързани с разкриване на носената от тях памет по достоверен и същевременно атрактивен начин. Достоверността обаче не трябва да е за сметка на атрактивността, доколкото атрактивното представяне на културната ценност не би могло да компенсира дефицита на достоверност, оставяйки публиката излъгана в нейните очаквания. Интерпретирането е част от представянето на културните ценности, при което се разкрива културната и научната им стойност, включително чрез преосмисляне на постигнатото и предлагане на ново значение. Добра практика е разкриването на носените от културните ценности памет и смисъл да се осъществява чрез *разказване на истории (storytelling)*,¹ които отново трябва да са колкото достоверни, толкова и атрактивни за публиките, към които са насочени.*

¹ Разказването на истории е социална и културна дейност за споделяне на ценности и памет, като понякога се използват и импровизации, театрални постановки или украшения при производството на смисъл и обществена значимост. Всяка култура има свои собствени разкази, които се споделят като средство за опазване на културни ценности и памет, образование или развлечение. Основните елементи при разказването на истории са сюжета, героите и гледната точка на разказващия, които са съобразени с адресата/публиката на разказа.

Разказването на история предполага познаване на профила на публиката, нейните предпочитания и очаквания (включително на нейния „глас“), като се основава преди всичко на културната, езиковата и комуникативната компетентност на разказващия историята, както и на неговата мотивация при провокирането на интереса на конкретна целева група.

2. ЦЕЛИ НА ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА

Основната цел на разказаната история е да „съживи“ определена културна ценност, която е носител на памет, като провокира интереса на конкретно посочена в проекта целева група, мислена като публика при нейното представяне и интерпретиране. Достоверността и атрактивността са отличителните характеристики на разказаната история, която трябва да формира знание по атрактивен начин, съобразен с профила на конкретна публика. Очакванията са това да повиши компетентността на публиката по отношение на културното наследство, като формира културна осведоменост/осъзнатост и провокира творческо изразяване, свързано с интерпретирането и разказването на истории, вдъхновени от културни ценности, които са носители на памет.

3. ОБЕКТ И ПРЕДМЕТ НА ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА

Обект на интерпретирането и разказването на истории са културни ценности, които са културното наследство в качеството им на носители на памет. Те са посочени в чл.6 от Закона за културното наследство (обн., ДВ, бр. 19 от 13.03.2009 г.) и могат да бъдат представени по следния начин:

- наземни, подземни и подводни археологически обекти и резервати;
- исторически обекти и комплекси;
- архитектурни обекти и комплекси;
- етнографски обекти и комплекси;
- образци на парковото изкуство и ландшафтната архитектура;
- природни ценности (образци), включително антропологични останки, открити при теренни проучвания, и останки на палеозоологията и култивирани растения;
- индустриално наследство;
- произведения на изящни и приложни изкуства;
- народни занаяти;

- документално наследство;
- аудио-визуално наследство;
- устна традиция и език;
- книжовни и литературни ценности;
- обичаи, обреди, празненства, ритуали и вярвания;
- музика, песни и танци;
- народна медицина;
- кулинарни и енологички традиции;
- народни игри и спортове.

Предмет на интерпретирането и разказването на истории е превръщането на носената от културните ценности памет в увлекателна, достоверна и атрактивна история, която е съ-общение за конкретна целева група, мислена като потенциална публика на интерпретираното културно наследство.

4. ИЗИСКВАНИЯ И НАСОКИ

Успешното разказване на истории за културни ценности предполага познаване и съобразяване с конкретни изисквания и насоки при кандидатстването с проект в конкурса, които са и своеобразни критерии за оценка на предлаганите истории:

- Опознайте профила на публиката!

Познаването на *профила на публиката* е предпоставка за успех, когато интересно разказаната история е съобразена както с ценностите и очакванията, така и с предпочитания от реципиентите комуникационен канал за трансформиране на информацията в съ-общение, отнесени към *културната компетентност на публиката*, мислена като съвкупност от знания, умения и нагласи по отношение на културата и в частност на културното наследство, които генерират поне културна осведоменост в очакване на осъзнатост и същевременно са предпоставка за творческо изразяване. Дори най-атрактивната история на културна ценност не би могла да постигне успех, ако не провокира интереса на публиката, за да реагира с разбиране на отправеното в съответния разказ предизвикателство.

- Провокирайте интереса на публиката, като говорите с нейния „глас“!

Говоренето с „гласа“ на публиката е метафора на трансформираната в съ-общение информация, която е съобразена както с предпочитания от реципиентите комуникационен канал, така и с културната компетентност на потребителите от съответната целева група. *Провокирането на интереса* ѝ, неговото изразяване, както и използването на точните изрази и форми, които резонират на нейните ценности и очаквания, е от изключително значение при представянето на културни ценности, които са носители на памет. *Разказаната история* трябва да е толкова „автентична“, че потребителите ѝ да се припознаят като нейни „съавтори“, което се постига когато се говори с „гласа“ на публиката, като се използват предпочитаните от нея изразни средства и комуникационни канали, за да се провокира нейният интерес и реакция.

- Публиката – винаги в центъра на вашата история!

Обратно на историческия разказ, разказаната от вас история на културна ценност трябва да поставя в центъра ѝ не историческите личности, а публиката с нейните ценности, предпочитания и очаквания. *Стратегическата цел на интерпретирането и разказването на истории на културни ценности е спечелването на Доверието на публиката.* Поради посочени причини достоверността и атрактивността маркират границите на пространството, в което се „помества“ успешно разказаната история на културна ценност. Иначе казано - интересът на публиката е провокиран от атрактивния начин на представяне на културната ценност, който обаче е ограничен от достоверността на носената памет, при полаганите усилия от страна на разказващия историята да спечели доверието на публиката. Това „отключва“ процеса по прилагане на наличните знания и умения при реализирането на различни практики и взаимодействия не само в областта на културното наследство, но и в културата, икономиката и обществото.

5. ФОРМАТ НА КОНКУРСА

Кандидатите представят текст (до 15 страници) в първия етап на конкурса. Вторият етап е свързан с разказването на историята на избраната културна ценност на български и английски език. В тази част участват само кандидати с оценка от първата част, която е не по-ниска от „много добър“ 4.50. Разказването на историята е по идеите, представени от

кандидата в писмено разработената в първата част на конкурса история на културна ценност.

6. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

Критерии за оценка на предлаганите истории са:

- Достоверност на разказаната история (включително при генерирането на нови значения и смисли при интерпретирането на културната ценност)
- Атрактивност и провокативност на разказаната история
- Културна компетентност на разказващия историята
- Езикова компетентност на разказващия историята
- Комуникативна компетентност на разказващия историята
- Мотивация на разказващия историята

7. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Класиране на участниците в конкурса, съобразно постигнатите резултати като трима от тях ще бъдат отличени с първа, втора и трета награда. Те ще представят наградените истории на културни ценности на Международното ателие в Истанбул през месец октомври 2025 г., организирано в рамките на проекта „SkillFoster/Heritage Matters: Fostering Cultural Awareness and Professional Development“ (E+2023-1-BG01-KA220-HED-000153432).

8. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ

Допустими кандидати са студенти от СУ „Св. Климент Охридски“ от образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и „магистър“, включително семестриално завършили, които са в процедура по защита в рамките на първата сесия след завършването на обучението им в съответната степен.

9. ОБУЧЕНИЕ С ПРАКТИЧЕСКО ПРИЛАГАНЕ НА ФОРМИРАНИТЕ ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ ПРИ ИНТЕРПРЕТИРАНЕТО И РАЗКАЗВАНЕТО НА ИСТОРИИ НА КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

Кандидатстването е предшествано от обучение по Storytelling, в рамките на което кандидатите получават научно-изследователска подготовка относно подбора на културни

ценности, които са културно наследство по смисъла на чл.6 от ЗКН, разказване на истории и идентифициране на компетентности, както и менторска подкрепа при разработването на проекта, с който кандидатстват. Обучението не е задължително изискване, но е предпоставка за успешното кандидатстване в конкурса „Силата на интерпретацията: истории на културни ценности, разказани от студенти“. То се реализира в рамките на 5 часа, като неговата цел е да задълбочи и развие знанията и уменията на кандидатите да интерпретират и разказват истории на културни ценности, които са съобразени както с представените в т.4 изисквания и насоки, така и с критериите за оценка на разказаните истории и мотивацията на кандидатите, посочени в т.5.

Участие в обучението би могло да се заяви до 24.04.2025 г. на следния адрес: kabakov@phls.uni-sofia.bg като всеки от участници ще получи сертификат от проведеното обучение. Предполагаема дата за провеждане на обучението: 29.04.2025 г.

10. УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА „СИЛАТА НА ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА: ИСТОРИИ НА КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ, РАЗКАЗАНИ ОТ СТУДЕНТИ“

Кандидатите, които участват в конкурса, ще бъдат оценявани по критериите за оценка, посочени в т.6 и ще бъдат класирани, съобразно постигнатите резултати. Най-добрите от тях ще бъдат отличени с първа, втора и трета награда, като наградените студенти ще имат възможност да представят разказваните от тях истории на културни ценности на Международното ателие в Истанбул през месец октомври 2025 г., организирано в рамките на проекта „SkillFoster/Heritage Matters: Fostering Cultural Awareness and Professional Development“ (E+2023-1-BG01-KA220-HED-000153432). Амбицията на организаторите е да осигурят финансиране за представяне на трите наградени проекта, но си запазват правото на промяна, съобразно актуалната ситуация. Ако някои от тримата наградени студенти не би могъл да участва в Международното ателие в Истанбул, ще бъде включен следващият кандидат в класацията по т.7.

Бихте могли да участвате в конкурса, като изпратите текста на историята на културна ценност, която ще бъде разказана от Вас до 6.05.2025 г. на следния адрес: kabakov@phls.uni-sofia.bg. Предполагаема дата за събеседване с участниците в конкурса: 9.05.2025 г.